

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

А. БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ БІЛІМ
БЕРУДІҢ ҮЗДІКСІЗДІГІ –
ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГТАРДЫҢ
ТАБЫСТЫЛЫҒЫНЫҢ КЕПІЛІ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«НЕПРЕРЫВНОСТЬ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ – ЗАЛОГ УСПЕШНОСТИ
СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГОВ»

II КНИГА

Қостанай, 2022

УДК 37.02
ББК 74.00
II 23

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Доцанова Алма Иргибаявна, Председатель Правления - Ректор Костанайского регионального университета имени А.Байтұрсынова, кандидат экономических наук, профессор;
Исмұратова Галия Суиндиковна, и.о. проректора по научно-инновационному и международному развитию Костанайского регионального университета им. А.Байтұрсынова, доктор экономических наук, профессор;
Скударева Галина Николаевна, кандидат педагогических наук, доцент, заведующий кафедрой педагогики и психологии ГОУ ВО Московской области «Государственный гуманитарно-технологический университет»; Почетный работник общего образования Российской Федерации, г. Орехово-Зуево, Россия;
Чекалева Надежда Викторовна, профессор, доктор педагогических наук, заведующая кафедрой педагогики Омского государственного педагогического университета, директор научного центра РАО, член - корреспондент РАО, г. Омск, Россия;
Бектурганова Римма Чингисовна, доктор педагогических наук, советник ректора по педагогическому направлению Костанайского регионального университета им. А.Байтұрсынова;
Ахметов Тлеген Альмуханович, и.о. директора педагогического института им. У.Султангазина Костанайского регионального университета им. А.Байтұрсынов, кандидат педагогических наук, профессор;
Демисенова Шнар Сапаровна, заведующий кафедрой педагогики и психологии Костанайского регионального университета им. А.Байтұрсынова, кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор;
Утегенова Бибикуль Мазановна, кандидат педагогических наук, профессор кафедры педагогики и психологии Костанайского регионального университета им. А.Байтұрсынова;
Смаглий Татьяна Ивановна, кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор кафедры педагогики и психологии Костанайского регионального университета им. А.Байтұрсынова;
Жетписбаева Айсылу Айратовна, заведующая методическим кабинетом им. Ы.Алтынсарина кафедры педагогики и психологии Костанайского регионального университета им. А.Байтұрсынова

II23 «Педагогикалық білім берудің үздіксіздігі-заманауи педагогтардың табыстылығының кепілі»: 2022 жылдың 11 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. II Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2022. – 365 б. = «Непрерывность педагогического образования – залог успешности современных педагогов»: Материалы международной научно-практической конференции, 11 февраля 2022 года. II Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2022. – 365 с.

ISBN 978-601-356-122-6

Жинаққа «Педагогикалық білім берудің үздіксіздігі-заманауи педагогтардың табыстылығының кепілі» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланған мәселелердің әртүрлілігі мен кеңдігі мақалалар авторлары үздіксіз білім беру саласын педагогтарды жаңаша даярлау бағдарымен байланыстырып, әр түрлі деңгейдегі білім беру бағдарламаларын іске асырудың тиімді тәжірибесін көрсету, білім мазмұнын жаңарту аясында мұғалімдердің кәсіби шеберлігін арттыру қажеттілігін негіздеу, инновациялық технологиялар мен білім алушылардың тұлғалық дамуын психологиялық-педагогикалық қолдау туралы зерттеулерін еңгізді. Бұл жинақ материалдары ғалымдарға, ЖОО мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагогтар мен психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Непрерывность педагогического образования – залог успешности современных педагогов». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей раскрыть сущность, тренды и тенденции непрерывности педагогического образования с учетом достижений науки и практики, показать эффективные практики реализации образовательных программ разного уровня, обосновать необходимость совершенствования профессионализма педагогов в условиях новых вызовов в образовательной практике, представить инновационные технологии и форматы психолого-педагогического сопровождения развития личности обучающихся.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

УДК 37.02
ББК 74.00

ISBN 978-601-356-122-6

© А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2022
© Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2022

определенные формы поведения в ситуации социального взаимодействия. Общность чувств, идей, традиций, верований, созданная медленным и наследственными накоплениями в рамках одной цивилизации, придает психическому складу народа определенное единство, большую прочность, созидательную силу. Анализ социокультурных процессов на современный период позволил выявить ряд специфических факторов, оказывающих непосредственное влияние на современные идентификационные процессы. Нестабильность, характерная для современного российского общества, обусловила приоритет адаптивно-защитного характера личностной самоидентификации. Кроме того, решающее значение в развитии идентификационных процессов оказали последствия господства советской моноидеологии, что обусловило распространенность среди россиян пассивно-конформистских поведенческих стратегий, дискурса простоты и ординарности, традиций двоемыслия и т.д.

На формирование социокультурной идентичности первоцелинников оказали влияние следующие факторы:

- первый фактор – социальная и экономическая неустойчивость советского общества на протяжении последних полутора десятилетий первая половина XX в (война, голод, разруха) .

- второй фактор – особенности социальной мобильности в советском обществе. Каналы восходящей социальной мобильности в 50-е годы претерпели коренные изменения, и молодежь получила возможность достигать престижное социальное положение в очень короткие сроки.

- третий фактор – аномия в советском обществе, т.е. утеря тех нормативно-ценностных оснований, которые необходимы для поддержания социальной солидарности и обеспечения приемлемой социальной идентичности.

Подводя итоги можно сказать: в советской идентичности представлена уникальная социальная группа – советский народ. В советском обществе, как обществе этатократического типа с ведущей ролью государства, наличием «эталонных культур», выраженным коллективистским сознанием и его ценностями, поведенческие реакции как внешнее выражение, реализация советской идентичности можно интерпретировать, опираясь на объективные факторы: статусные позиции субъекта (жестко зафиксированное место в устойчивой социальной структуре), возможность получения социально-значимых ресурсов (имущественное положение, престиж, власть), универсальные закономерности организации социальной реальности. Данные факторы объединяются в понятие «образ жизни», которое становится интегральной категорией в определении целей и задач социального развития советского общества.

Список литературы:

1. Ключко Ю.В.Человек: открытая система в открытой среде//Сибирский психологический журнал.– Томск: – 2008, – № 57 – С. 6.
2. Драгунский Д. Взрослые люди, 2013. – Минск:Поппури. – С. 43-47.
3. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис, Москва: Прогресс, 2006. – С.198.
4. Малая советская энциклопедия.– Москва, 1959. – Т. 6. – С. 499-511.

ӘӘЖ 159.99

ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК – ТИМДІ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТТІҢ ШАРТЫ РЕТІНДЕ

Ғалымқазы Әйгерім Ғалымқазықызы,
магистрант, біліктілігі жоғары деңгейдегі педагог-сарапшы
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қаласы білім бөлімінің М.Хәкімжанова атындағы
№20 жалпы білім беретін мектебі» КММБ
Қостанай қ., Қазақстан

Аннотация

Өзектілігі: Педагог үшін және кез келген қоғамда қарым-қатынас жасайтын кез келген адам үшін психологиялық құзыреттілік өте маңызды құрамдас бөлік болып табылады. Кәсіби педагог те кәсіби психолог болуы керек. Ең алдымен, ол өзінің күшті және әлсіз жақтарын түсінуі керек, яғни, өзіне сыни көзқараспен қарау. Педагогтерге білім беру тақырыбында психологтардың заманауи көзқарасымен қарулану өте маңызды, т.б.Педагогтердің жұмысында білім алушылардың психологиялық жай-күйіне, балалардың оқу, еңбек және мінез-құлық мотивтерінің өзіндік ерекшелігіне, ұжым ішілік қарым-қатынасқа бағытталуыбарысында педагогтердің психологиялық құзыреттілігінің деңгейі байқалады. Мақсаты: педагогтердің психологиялық құзыреттілік мәселесіне ерекше назар аудару, маңыздылығын айқындау.

Түйінді сөздер: құзыреттілік, психологиялық құзыреттілік, білім алушылар, педагогтер, педагогикалық іс-әрекет.

Аннотация

Актуальность: Психологическая компетентность для педагога, для каждого из нас в обществе является очень важной составной частью. Профессиональный педагог должен быть и профессиональным психологом. Ему надо понимать свои сильные и слабые стороны, то есть относиться к себе критически. Педагогу очень важно вооружиться знаниями психологии в образовательном процессе. В работе педагога, в понимании психологического состояния детей, особенности их учебно-трудовой мотивации, во внутриколлективном взаимоотношений может проявляться уровень психологической компетентности педагогов. Цель: обозначить актуальность, обратить внимание на проблему психологической компетентности педагогов.

Ключевые слова: компетентность, психологическая компетентность, обучающие, педагоги, педагогическая деятельность.

Abstract

Relevance: Psychological competence for a teacher is a very important part for each of us in society. A professional teacher should also be a professional psychologist. He needs to understand his strengths and weaknesses, that is, he treats himself critically. It is very important for a teacher to arm himself with knowledge of psychology in the educational process. In the work of a teacher, in understanding the psychological state of children, the peculiarities of their educational and labor motivation, in intra-collective relationships, the level of psychological competence of teachers can be manifested.

Purpose: to indicate the relevance, pay attention to the problem of psychological competence of teachers.

Keywords: competence, psychological competence, teaching, teachers, pedagogical activity.

Білім мен ақпарат үстемдік құрған қоғамда білім беру жүйесі инновациялық экономиканың негізгі бөлігі болып табылады. Қатаң талаптары қалыптасып келе жатқан инновациялық экономика қай салада болса да, бүгінгі маманның құзыреттілігін, яғни өз саласы бойынша ой-пікірінің қалыптасуын, кәсібилігін, өмірдің өзгермелі жағдайына бейімділігін, оған сай өз білімін пайдалану ғана емес, оны қажеттікке қарай толықтырып отыруды талап етеді.

Жалпы алғанда, «құзыреттілік» ұғымы жайлы ғалым К.Құдайбергенова: «Құзыреттілік ұғымы соңғы жылдары педагогика саласында тұлғаның субъектілік тәжірибесіне ерекше көңіл аудару нәтижесінде ендіріліп отырған ұғым, құзыреттіліктің латын тілінен аудармасы «competens» белгілі сала бойынша жан – жақты хабардар білгір деген мағынаны қамти отырып, қандай да бір сұрақтар төңірегінде беделді түрде шешім шығара алады дегенді білдіреді» деп көрсетеді.

Бұл жайлы Б.Тұрғынбаева «...өзінің практикалық әрекеті арқылы алған білімдерін өз өмірлік мәселелерін шешуде қолдана алуын – құзырлылықтар деп атаймыз» деп анықтаса, Ресей ғалымы Н. Кузьминаның көзқарасы бойынша, «Құзырлылық дегеніміз – педагогтің басқа бір адамның дамуына негіз бола алатын білімділігі мен абыройлылығы» [1].

Еліміздің саяси, экономикалық, мәдени, қоғамдық өміріндегі өзгерістерге сай білім беру ұйымдарының үлкен жауапкершілікті сезініп, білікті, өз ісінің шебері, бәсекеге қабілетті, кең ауқымды, жан-жақты дамыған маман дайындауға ұмтылуы, өзінің бүкіл қызметін осы бағытта құруы заңды құбылыс, себебі қоғам өзінің әлеуметтік – экономикалық және рухани дамуының мазмұны мен сипатының өзгеруіне және еңбек сапасына талаптың жоғарылауына байланысты өз ісін жетік білетін, кәсіби білімі мол мамандарды қажет етеді.

Соңғы жылдары болашақ мамандардың құзыреттілігі туралы пікірлер кәсіби маман даярлау мәселелері жайлы көптеген пікірлер айтылып жүр. Соларға сүйене отырып, мұның өзі болашақ мамандарды қоршаған дүниені, табиғатты, қоғамдық өмірдің құбылыстарын тану, әлеуметтік-экономикалық даму мәселелерін пайымдау, талдау, маңыздысын ажырата білуге, адамдармен қарым-қатынастағы жоғары мәдениеттілікке үйренуге мүмкіндік береді [2].

Дегенмен, қазіргі таңда психологиялық құзыреттілікті кәсіби іс-әрекеттің нақты құрылымы ретінде түсінуге бірыңғай көзқарас қалыптаспаған.

И.С. Якиманская бойынша, психологиялық құзыреттілік – бұл психологиядағы білім, білік және дағдылардың жиынтығы; педагогтің кәсіби іс-әрекетіндегі психологияның рөліне қатысты ұстанымның анықтығы; психологиялық білімді жұмыста пайдалана білу; баланың мінез-құлқының артында оның жай-күйін, танымдық процестердің даму деңгейін, эмоционалдық-еріктік саласын, мінез-құлптық ерекшеліктерін байқау, баламен және балалар тобымен қарым-қатынастағы психологиялық жағдайды бағалау қабілетін көре білу және қарым-қатынастың ұтымды әдісін таңдау.

Сонымен, «психологиялық құзыреттілік» термині психологиялық сауаттылық шеңберінен шығып, кәсіби тиімді компонентті, психологиялық ақпаратты қабылдау мен пайдалануға қатысты жеке көзқарастарды қамтуы керек деп айта аламыз [3].

Жоғарыда айтылғандардан психологиялық құзыреттілік моделінде келесі блоктарды (құрылымдық элементтерді) бөліп көрсетуге болатыны шығады: психологиялық білім блогы, «Мен-концепциясы» блогы, белсенділік блогы, өзін-өзі реттеу блогы, кәсіби өзін-өзі тану блогы.

Н.В.Кузьмина психологиялық құзыреттілік, өзара байланысты бірнеше ішкі құрылымдардан тұрады деп көрсетті: әлеуметтік-перцептивті құзыреттілік; әлеуметтік-психологиялық құзыреттілік; аутопсихологиялық құзыреттілік; психологиялық-педагогикалық және коммуникативтік құзыреттілік.

Мұндай анықтама, көптеген зерттеушілердің пікірінше, бұл құбылысты одан әрі зерттеу үшін өте толық және ең тиімдісі болып табылады.

Ж.Аймауытұлы педагогтер қауымы психология ғылымының әр қырынан терең хабары бар, бесаспап тәлімгер болуының маңызын түсіндіреді де, қазақ мұғалімдеріне бұл жөнінен мынадай кеңес береді. Оқытушылар шәкірттерінің ақылы бірден-бірге өскенін, олардың жақсы-жаман қасиеттерін, әсіресе тәрбие ықпалын жүргізетін шаралары, олардың келешектегі тағдыры жайынан күндегісін күнде дәптеріне жазып отырса, құба-құп. Автор бұл жерде мұғалімге күнделік жүргізіп отыру мәселесін қозғап отыр. Осы күнге дейін біз қазақ педагогтердің күнделік жазып жүргенін көп кездестіре бермейміз. Автор мұнда күнделіктің мұғалім үшін ауадай қажет екенін, күнделіктен бала туралы көп мәліметтер алуға болатынын айтады [4].

Психологиялық құзыреттіліктің жоғары деңгейі «адам – адам» жүйесіндегі басқару әдістерін табысты меңгеруді қамтамасыз етеді.

Педагогтің кәсіби шеберлігіне білім алушылардың жас ерекшеліктерін, олардың мінез-құлық үлгілерін, тиімді әрекет ету әдістерін білу және т.б. жатады.

Алайда, қазіргі таңда, педагогтердің жұмысы білім алушылардың психологиялық жай-күйіне, балалардың оқу, еңбек және мінез-құлық мотивтерінің өзіндік ерекшелігіне, ұжым ішілік қарым-қатынасқа бағытталмаған, сол себепті педагогтердің психологиялық құзыреттілігінің төмен деңгейі байқалады. Сол себепті педагогтардың кәсіби деңгейін арттыру, психологиялық құзыреттілігін дамыту қажеттілігі туындап отыр. Бұл міндетті үздіксіз кәсіптік білім беру жүйесінде студенттерді дайындау процесінде де, тұлғалық және кәсіби даму процесін психологиялық қамтамасыз ету шеңберінде де сәтті шешуге болады.

Педагог үшін және кез келген қоғамда қарым-қатынас жасайтын кез келген адам үшін психологиялық құзыреттілік өте маңызды құрамдас бөлік болып табылады. Кәсіби мұғалім де кәсіби психолог болуы керек. Ең алдымен, ол өзінің күшті және әлсіз жақтарын түсінуі керек, яғни, өзіне сыни көзқараспен қарау. Педагогтерге білім беру тақырыбында психологтардың заманауи көзқарасымен қарулану өте маңызды, т.б.

Сонымен қатар, педагог әр балаға «дұрыс» көзқарасты таба білуі, ата-аналармен қарым-қатынасқа сараланған түрде қарай білуі, икемді болуы, әртүрлі жағдайларға бейімделуі керек. Психологиялық құзыреттілік тәжірибемен қалыптасады. Педагогтің, мысалы, балаларға қатысты өзінің өмірлік тәжірибесі де өте маңызды. Кейбір психологиялық жағдаяттарды шешуде тек субъективті ғана емес, сонымен қатар объективті пікірдің болуы маңызды. Ол үшін «заман көшіне ілесу» керек [5].

Педагогтің психологиялық құзыреттілігін қалыптастыру мен дамытудың негізгі шарттары анықталып тұжырымдалған:

1. Педагогикалық әдептілік – бұл мұғалімнің оқу іс-әрекетінде балалармен қарым-қатынас жасауда оқушыларға құрметпен қарауы, зейінділік пен сенімділікті, оқу тапсырмаларын орындау талаптарында парасатты болуы және т.б. жатады.
2. Білім алушыларға дұрыс көзқарас таба білу және олардың жеке және психологиялық-жас ерекшеліктерін білу.
3. Білім алушылармен жұмыс істеу қабілеті мен ұмтылысы.
4. Тізінің кәсіби қызметінің нәтижелеріне қызығушылық.
5. Оқу үрдісін жоспарлау және ұйымдастыру кезінде білім алушылардың ынтасының деңгейін және оқу материалын меңгеруінің толықтығын ескеру.
6. Педагогтің ұйымдастырушылық қабілеті мен дағдысы болуы керек.
7. Сөйлеу қабілетінің болуы - ол білім алушылармен қарым-қатынас барысында қарапайым, түсінікті және сенімді болуы керек.
8. Сыныптағы білім алушылардың психикалық жағдайын басқара білу. Ол үшін сыныпта қолайлы оқу жағдайын жасап, балалардың психикалық жағдайын көріп, ажырата білу қажет.
9. Педагогтің «эмпатиясы», яғни оқушының эмоционалдық жағдайын сезіну, бала мәселесіне эмпатия және жауап бере білу. Бұл жерде педагог үшін ең бастысы – баланың жағдайын түсіну және баланың мәселесін шешу жолдарын табу үшін жағдайға оның позициясынан қарау [6].

Сонымен, педагог өз алдына психологиялық құзыреттілігін дамытуда нақты міндеттер қоюы керек. Өзінің толықтай жауапкершілігін сезініп, кәсіби психологиялық-педагогикалық білімін үнемі жетілдіруі қажет. Қазіргі таңда педагогтердің кәсіби жетілуіне, дамуына толықтай жағдайлар бар, қашықтық оқу барысының ұйымдастырылғаннан бері мүмкіндіктер кеңейе түсті. Жоғарыда атап өтілген шарттар жүзеге асырылса, онда педагогтың психологиялық құзыреттілігі дамиды деп ойлаймын.

Әдебиеттер тізімі:

1. Зимняя И.А. Педагогикалық психология./ Орыс тілінен аударған М.А.Құсаинова. М.: Логос; Алматы: TST-company, 2005. – 368 б.
2. Қ.М. Нағымжанова. Оқыту технологияларын таңдау және мұғалімнің кәсіби-педагогикалық мәдениеті. Ж.К.Аубакирова. Педагогикалық қарым-қатынастың психологиялық-педагогикалық негіздері. // «С.Аманжолов оқулары - 2005» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары. Өскемен 2005. - 538 б.
3. Жүсіпова Ж.А. Педагогикалық шеберлік. Алматы, 2011
4. Нұрғазиева Н.М. Шығармашылық әрекеттегі мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің аспектілері // Бастауыш мектеп. - 2010. - №11. - С. 58-60
5. Құдайбергенова К.А.. Құзырлылық – тұлға дамуының сапалық критерий // «Білім сапасын бағалаудың мәселелері: әдіснамалық негізі және практикалық нәтижесі» атты халықаралық ғылыми – практикалық конференцияның материалдары. 2008. 30- 32-б.
6. Психология: Оқулық /К.Жұмасова, Л.Есенова.-3-басылым, толық., өнд.– Астана: Фолиант, 2017.- 400 б.

УДК 373

ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ НРАВСТВЕННЫХ УСТАНОВОК У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Гаппар Амина Хауезханкызы,
магистрант 1 курса ОП Педагогика и психология
методист, КГКП «Ясли-сад №12»
отдела образования города Костаная"
Управления образования акимата Костанайской области
г.Костанай, Казахстан

Аннотация

Мақалада мектеп жасына дейінгі балаларда моральдық көзқарастардың қалыптасуының психологиялық-педагогикалық шарттарын зерттеудің өзектілігі негізделген. Бірқатар зерттеулермен ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді талдау негізінде кейбір мұғалімдермен психологтардың пікірінше, мектеп жасына дейінгі балалардың адамгершілік дамуына ықпал ететін кейбір психологиялық-педагогикалық шарттар анықталды.

Түйінді сөздер: психологиялық-педагогикалық жағдайлар, адамгершілік даму, мектеп жасына дейінгі балалар.

Аннотация

В статье обоснована актуальность исследования психолого-педагогических условий формирования нравственных установок у детей дошкольного возраста. На основе анализа ряда исследований и научно-методической литературы выявлены некоторые психолого-педагогические условия, которые по мнению некоторых педагогов и психологов, способствуют нравственному развитию дошкольников.

Ключевые слова: психолого-педагогические условия, нравственное развитие, дети дошкольного возраста.

Abstract

The article substantiates the relevance of the study of psychological and pedagogical conditions for the formation of moral attitudes in preschool children. Based on the analysis of a number of studies and scientific and methodological literature, some psychological and pedagogical conditions have been identified, which, according to some teachers and psychologists, contribute to the moral development of preschoolers.

Keywords: psychological and pedagogical conditions, moral development, preschool children.

Трудно назвать проблему столь же древнюю и сложную, как проблема усвоения человеком моральных и этических норм. В истории человеческой мысли нет философа или писателя, так или иначе не затрагивавшего эту тему, т.к. соблюдение норм и принципов, регулирующих взаимоотношения людей и их социальное поведение, является неперенным условием жизни в человеческом обществе.

В настоящее время задачи нравственного воспитания приобретают особое значение. Стремительное развитие техники, убыстрение темпов жизни, социальные преобразования во всем мире, увеличение числа и разнообразия контактов между людьми – всё это предъявляет повышенные требования и к моральной зрелости, и самостоятельности человека. Но научно-технический прогресс сам по себе не способствует моральному совершенствованию человека, более того, даёт в руки аморальных людей могучие средства уничтожения природы, культуры и других ценностей. Кроме того